

De Digitale Snelweg

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 79

Peter C. Meijer

Eleonora's Valk

Een gezenderde Eleonora's Valk werd gevolgd tot in Zambia. De soort was in dit land nog nooit vastgesteld. Pete Leonard gaf per e-mail door dat deze valk een vrouwtje was dat op Sardinië voorzien werd van een zender. De vogel vloog via Tanzania naar Zambia. Daar werd de vogel op 16 november 2004 gesignaleerd. Vervolgens kon de vogel waargenomen worden in Malawi en na geruime tijd in ook in Mozambique. Ten slotte stak de vogel over naar Madagascar en daar werd zij op 3 maart 2005 weer waargenomen. Er komt een artikel over deze vogel in het blad van de *Zambian Ornithological Society*. Zie op: <http://www.wattledcrane.com/content/newsletter.shtml>.

Pelikanen eten Jan-van-genten

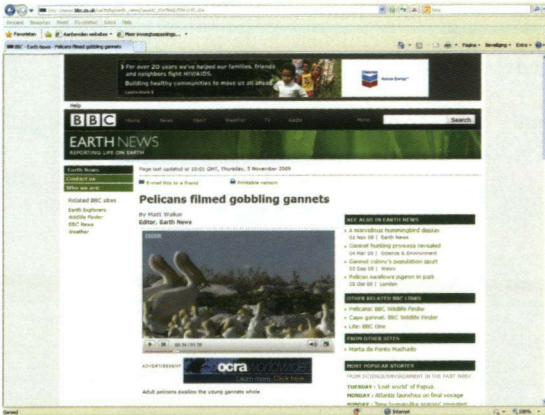
Pelikanen slikken jonge Jan-van-Genten in zijn geheel door. Dat is te lezen op: http://news.bbc.co.uk/earth/hi/earth_news/newsid_8343000/8343195.stm. Er is kennelijk een verandering gekomen in het voedselaanbod van de Rosse Pelikaan. In plaats van vis, eten ze in Zuid-Afrika de kuikens van

de Kaapse Jan-van-gent *Morus capensis*. Biologe Marta de Ponte Machado meldde dit verschijnsel voor het eerst. Nu is het ook gefilmd voor een natuurserie voor de BBC. Op het Malgaseiland vallen de Pelikanen de jongen aan als de ouders even niet opletten of afwezig zijn. Het gevolg is dat de kolonie nu bedreigd wordt. Deze soort broedt nog slechts in zes kolonies. Het overbevissen van Ansjovis voor de kust van Zuid-Afrika heeft de soort al in de gevarenzone gebracht. De Pelikanen broeden met ongeveer zevenhonderd paar op het nabijgelegen Dassen-eiland.

Een kuiken van de Kaapse Jan-van-gent weegt ongeveer 2 kg. Als het in de snavel van de Pelikaan past, dan is het slachtoffer hap-slik-weg. Door het gebrek aan vis zijn de Jan-van-gentenouders langer op zee en blijven hun jongen langer en dus kwetsbaarder achter.

Nachtegaal en andere bosvogels

Al 45 jaar houd ik 'jaarlijsten' bij. Mijn leermeester Aart Swart deed dit ook en ik imiteerde zijn gedrag. Door het bijhouden van jaarlijsten, kon ik zien welke soorten ik in één jaar gemist had, omdat ik niet naar die soorten op zoek was geweest. Een voorbeeld is de Ortoiaan. Kwam ik in een jaar niet in Noord-Limburg dan had ik dat

Op een website van de BBC is te zien hoe jonge Jan-van-genten op een eiland bij Zuid-Afrika worden gepakt door pelikanen.

jaar geen Ortolaan gezien. Nu kan dat helemaal niet meer. De Ortolaan is geen broedvogel meer. Heel jammer.

In 2009 trof het mij dat ik geen Nachtegaal op mijn lijst had. Met dank aan Hanneke Huisman ging ik op de link http://www.rug.nl/Corporate/nieuws/archief/archief2009/persberichten/195_09 kijken. Daar staat: 'Alle insecteneterende soorten trekvogels die in Afrika overwinteren en in de Nederlandse bossen broeden, zijn sinds 1984 in aantal afgenomen. Dat blijkt uit een onderzoek van Rijksuniversiteit Groningen, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Centraal Bureau voor de Statistiek, Radboud Universiteit Nijmegen en Alterra, dat op 16 december 2009 werd gepubliceerd in 'Proceedings Royal Society of London, Biological Sciences'.

De afname is bij sommige soorten enorm.

Ook Fluiters zijn de afgelopen jaren enorm in aantal afgenomen. Illustratie: Ed Hazebroek.

Nachtegaal zijn met 37% afgenomen, Fluiters met 73% en Spotvogels zelfs met 85%. De Fluiters staat ook niet op mijn lijst. De Spotvogel nog wel, maar dit betreft een enkele zangpost in een boerderijtuin in de Wieringermeer. Er zijn ook vogelsoorten die toenemen. Ricardo van Dijk noemt de Boompieper, die met 130% is toegenomen (zie: <http://www.sovon.nl/default.asp?id=767>).

Meeuwenoverlast

Dick de Vos zoekt naar een vogel-vriendelijke oplossing voor meeuwen. Hij berichtte: 'Is er iemand met dé oplossing voor meeuwenoverlast? Dit wordt in Leiden als een probleem ervaren'. René snapt wel dat overlast een relatief begrip is, want in Katwijk schijnen ze ook al te klagen over meeuwenoverlast. Tja, als je aan zee woont! René schrijft verder: 'De overlast komt door het gekrijns en de rommel die ze veroorzaken. Een meeuwenhater heeft er zelfs een aparte website aan gewijd: <http://www.meeuwenoverlast.nl>. Er wordt vaak naar de Vos gewezen als boosdoener. Die heeft de meeuwen uit de duinen verjaagd. Wereldwijd zoeken meeuwen steeds meer de stadsbiotoop op en gelijk hebben ze. Daar is voldoende veilige nestgelegenheid op de platte daken en ook is er voldoende voedsel: marktafval, patatzakken en voedsel in vuilniszakken die ze openpikken. Alle maatregelen hebben gefaald of hebben nadelen. Het laatste nieuws is dat speciale, extra verstevigde vuilniszakken wel helpen. Die kunnen de meeuwen niet meer openpikken. Ze zijn wel duurder, maar gaan de mensen die gebruiken?'

Norman van Swelm stelt terecht dat er geen meeuwenoverlast is, maar mensenoverlast, waardoor meeuwen de duinen verlieten en elders een plek zochten. Volgens Dick zijn het vooral de Zilver-

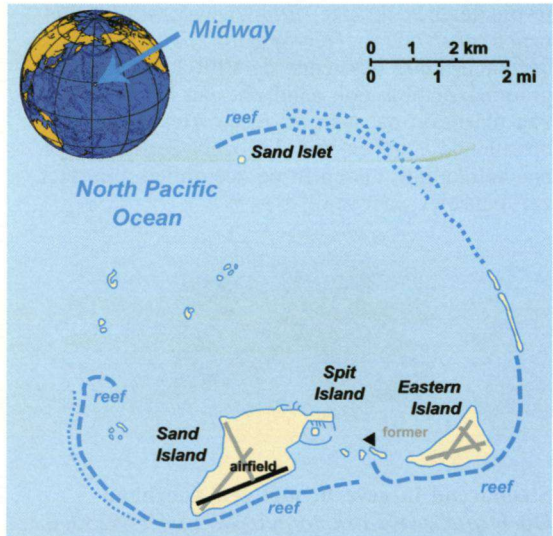
meeuwen die met hun gekrijs (of gezang) de overlast veroorzaken. Kent iemand een maatregel die specifiek op de Zilvermeeuw en niet op Kok- of Stormmeeuwen gericht is? Is er vanuit onderzoek in het buitenland een diervriendelijke oplossing aan te dragen? Geert Groot Koerkamp reageert en wijst op een Belgische website met goede informatie over deze zaak: <http://www.meeuwenindestad.be>. Geert

schrijft: 'Lees ook het even deskundig als onderhoudende relaas van Peter Rock over de situatie bij onze Britse overburen (gezegd met enkele honderdduizenden paren dakbroeders). Het artikel staat in *British Birds*, maar het is online beschikbaar. Er worden nuttige tips aangereikt om 'het samenleven met meeuwen aangenamer te maken en overlast te vermijden!'

Worden de meeuwen de Roma's van deze eeuw?

Plastic in de vogelmagen

Er is een plek op de oceanen waar in een gebied zo groot als Frankrijk heel veel plastic drijft. René Pop wijst op een website (<http://www.chrisjordan.com>) van fotograaf Chris Jordan die overblijfselen van Albatrossen fotografeerde op Midway, ook Midway-eilanden genoemd. Het is een atol in de Noordelijke Grote Oceaan ten noordwesten van de Hawaï-eilanden op ongeveer eenderde van de afstand tussen Honolulu en Tokio. Midway heeft geen menselijke bewoners en behoort tot de Verenigde Staten. Het bestaat uit een ringvormig barrièrerif en diverse zandeilandjes. De twee grote eilanden, Sand Island en Eastern Island, vormen een habitat voor miljoenen zeevogels. Chris Jordan fotografeerde dode vogels met tussen de veren de overblijfselen van allerlei plastic. Hij heeft de foto's niet gearrangeerd, stelt hij. Op YouTube is een presentatie te zien die je niet voor

Kaartje van de Midway-eilanden en de ligging in de Grote Oceaan. Bron: Wikipedia.org.

Dode albatros op Midway.

Foto: Chris Jordan.

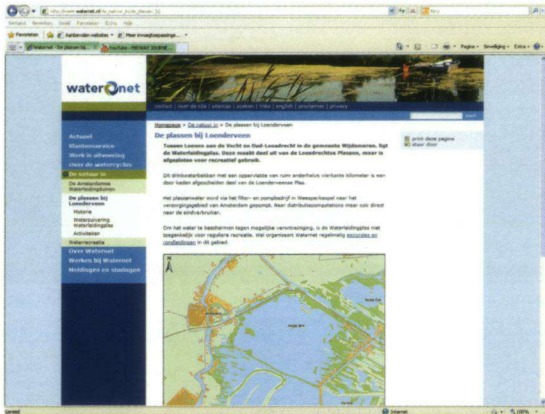
Bij het fotograferen van de vogelkadavers op Midway werden gedragsregels gehanteerd. Er werden geen plastic voorwerpen of skeletdelen verplaatst ter wille van een mooier plaatje. Wel werden daarvoor soms wat veertjes, grassprietten of bladeren van planten verwijderd of opzijgeduwd. Foto: Chris Jordan.

je plezier bekijkt, zie: <http://www.youtube.com/watch?gl=NL&hd=1&v=gbqJ6FLfaJc>. Op 13 december 2009 besteedde de VPRO in het programma Zembla ook aandacht aan het probleem van plastic in oceanen en zeeën. Het meest opvallende gegeven was dat over veertig jaar er nauwelijks nog vissen in de zee zullen zijn. Het zal toch niet waar zijn!

Steenarend in gevecht met een Auerhaan

Op <http://www1.nrk.no/nett-tv/klipp/116233> is een gevecht tussen een Steenarend en een Auerhaan te zien. Ook dat is natuur. In december 2009 kreeg ik een kerstgroet uit Noorwegen met een postzegel, waarop een Steenarend een prooi slaat!

Waternet beheert een aantal waterwingebieden waar de natuur goed beschermd wordt.

De Amsterdamse Waterleidingduinen

Voor mij is het duingebied de Amsterdamse Waterleidingduinen al heel veel jaren een plek die zeer de moeite waard is om te bezoeken. Ik kom er tegenwoordig te weinig. Dat is wel goed voor het milieu, want ik moet er tegenwoordig 80 km voor rijden. Gelukkig is het mogelijk regelmatig één en ander te lezen over dit prachtige gebied door naar http://www.waternet.nl/de_natuur_in/de_amsterdamse te gaan. Er wordt daar veel onderzoek gedaan. Daarover wordt regelmatig gerapporteerd door Waternet. U kunt de nieuwsbrieven

van dit bedrijf downloaden via: http://www.waternet.nl/over_waternet/waternet_en_milieu/natuuronderzoek?Sbj=Amsterdamse%20Waterleidingduinen.

Ook bij de Loosdrechtsche Plassen liggen gebieden waar Waternet actief is, niet alleen met het winnen van drinkwater maar ook met bescherming van het milieu. Zie: http://www.waternet.nl/de_natuur_in/de_plassen_bij.

Bij de tijd blijven (1)

Tegenwoordig bekruipt mij het gevoel dat de moderne zaken mij ontglippen. Is het mijn leeftijd (65) of de snelheid waarmee allerlei zaken mogelijk gemaakt worden? Wie in het veld loopt en daar een waarneming doet die hij of zij aan de wereld wil laten weten, hoeft niet meer naar huis en daar via bijvoorbeeld de website van Waarneming.nl een en ander te registreren. Je kunt ter plaatse via een moderne telefoon met internetverbinding de zaak regelen. Nog mooier is het als er op de telefoon een gps-functie zit. Global Positioning System (GPS) is het systeem waarmee de Amersfoortcoördinaten toegevoegd kunnen worden. Wie tevens gebruikmaakt van een digitaalpakket van het kadaster kan ook in stedelijke gebieden de plek van een waarneming precies aangeven. Een Personal Digital Assistant (PDA) is een kleine computer van het formaat van een mobiele telefoon. Een PDA met daarin GPS is het handigste. Je bent in één keer klaar. Een 'smartphone' heeft het voordeel dat je ook kunt internetten in het veld. Even zien op de buienradar of je in het veld kunt blijven of mogelijk snel moet schuilen. Verder is het een heel karwei om het juiste abonnement (goedkoopste, wij zijn Hollanders) te vinden. Op de websites van Waarneming.nl en Dutchbirding.nl worden wij gelukkig goed

geholpen, maar dan nog is het lastig om de juiste keus te maken. Met een telefoon met GPS is kun je ook navigeren en dat is ook handig als u naar een plek wilt en wilt weten welke soorten er onlangs gezien zijn.

Bij de tijd blijven (2)

Op vakantie neemt een vogelaar natuurlijk een vogelgids mee. Wie vaak vogelreizen maakt, weet dat de gidsen van diverse gebieden steeds zwaarder worden. Om gewicht te sparen, is het handig als dezelfde informatie op een iPod gezet kan worden of nog beter op een smartphone of op een PDA.

Henri Bouwmeester wijst op: <http://www.vogelgidsmobiel.nl>. Op deze website vindt u informatie over een digitale vogelgids voor mobiele telefoons. U vindt hier ook een overzicht van toestellen die voor deze gids geschikt zijn. Er zijn ook mensen bezig met het maken van dergelijke gidsen voor vlinders, libellen, etcetera. Bij Bird Sounds (<http://www.birdsounds.nl>) zijn ook diverse mobiele gidsen en veel geluidsopnamen te bestellen.

Natuurbescherming

Registreer uw vogelwaarnemingen in Afrika online op WorldBirds en draag bij aan natuurbescherming! Monitoring van belangrijke vogelgebieden (Important Bird Areas) levert cruciale informatie op voor natuurbescherming. In Nederland kunnen we rekenen op vele vrijwilligers, vogelwerkgroepen, organisaties als Sovon en websites als Waarneming.nl die een enorme bron van informatie vormen. In veel landen in Afrika zijn weliswaar natuurbeschermingsorganisaties actief – waaronder 22 nationale BirdLife-partners – maar er zijn maar weinig vogelaars actief om de

gebieden grondig te tellen. Deze landen zijn vaak een populaire reisbestemming voor vogelaars uit de rest van de wereld, onder wie een hoog percentage Nederlanders. De waarnemingen die tijdens deze reizen worden gedaan, verdwijnen vaak in notitieboekjes of persoonlijke databases. Deze kostbare gegevens komen daardoor niet beschikbaar voor het belangrijke werk dat de nationale organisaties verrichten om deze vogelgebieden te behouden voor de toekomst en voor toekomstige vogelreizigers!

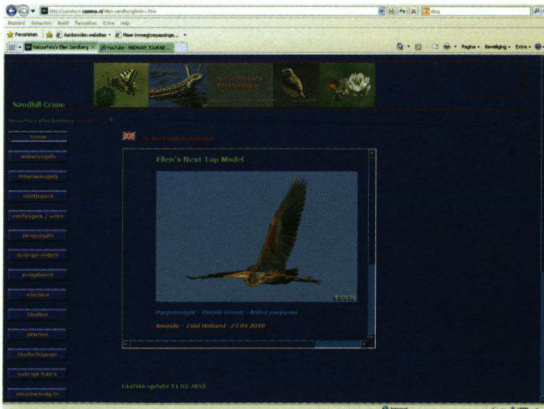
Gerard Ouweneel wijst ons op de website <http://www.worldbirds.org>. De Audubon Society in de Verenigde Staten, de Royal Society for the Protection of Birds in het Verenigd Koninkrijk en BirdLife International hebben deze website opgezet.

Website van vogelaars

Ellen Sandberg is een fervent vogelaar en heeft een eigen website die zeer de moeite waard is: <http://members.casema.nl/ellen.sandberg/>. Naast fraaie foto's van vogels, zijn er ook platen van libellen en vlinders.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren, dan kunt u mij bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: <http://www.petercmeijer.nl>. Hier vindt u een link naar *het Vogeljaar* en de genoemde links uit de rubriek 'Vogels kijken langs De Digitale Snelweg'. Ook de genoemde websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u hier vinden.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59, e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.

De webpagina van Ellen Sandberg bevat veel foto's van vogels, maar ook van libellen en vlinders.